

Základy pracovněprávních vztahů v podniku pro SPI

© JUDr. Dana Hrabcová Ph.D.

Prameny právní úpravy prac.právních vztahů

- **Zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce**
- **Zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník**
- **Zák. č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání**
- **Zák. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti**
- **Zák. č. 251/2005 Sb., o inspekci práce**
- **Zák. č. 309/2006 Sb., (o zajištění dalších podmínek BOZP)**
- **Nař. vl. č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém prac. prostředí**
- **Nař. vl. č. 590/2006 Sb., kterým se stanoví okruh a rozsah jiných důležitých osob. překážek v práci**

Předmět úpravy – závislá práce

Ust. § 3 ZP - Závislá práce může být konána jen v p.p. vztazích:

- Pracovní poměr
- Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr
= zákaz tzv. „ŠVARC SYSTÉMU“

Ust. § 2 odst. 4 ZP - DEFINICE - ZNAKY ZÁVISLÉ PRÁCE

- Vztah nadřízenosti a podřízenosti,
- osobní výkon práce,
- podle pokynů zaměstnavatele,
- jeho jménem,
- za mzdu, plat nebo odměnu za práci,
- v pracovní době nebo jinak dohodnuté době,
- na pracovišti zaměstnavatele nebo jiném dohodnutém místě,
- na náklady a odpovědnost zaměstnavatele.

Vznik pracovního poměru

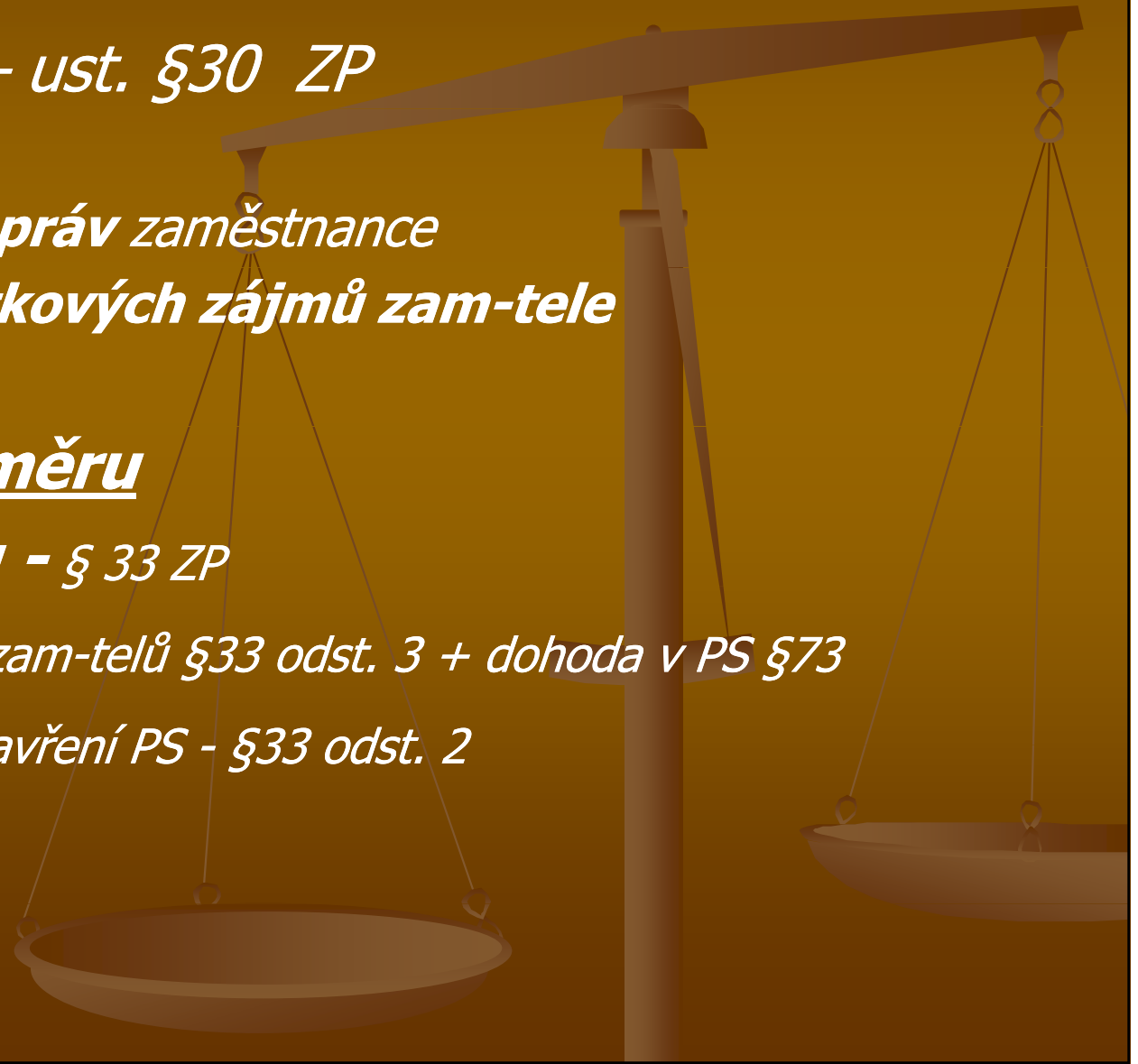
Předsmluvní vztahy – ust. §30 ZP

+ Ust. § 316 odst. 4 ZP

- **ochrana osobnostních práv** zaměstnance
- **spolu s ochranou majetkových zájmů zam-tele**

Vznik pracovního poměru

- **Pracovní smlouvou** - § 33 ZP
- **Jmenováním** - výčet zam-tele §33 odst. 3 + dohoda v PS §73
- **Volba** - podmínka pro uzavření PS - §33 odst. 2

Vznik pracovního poměru pracovní smlouvou

Podstatné náležitosti pracovní smlouvy - §34 ZP

- **Druh práce**
- **Místo výkonu práce + fikce - pravidelné pracoviště**
- **Den nástupu do práce = vznik p.p.**

Další náležitosti pracovní smlouvy

- **Zkušební doba**
- **Doba trvání pracovního poměru – prac. poměr na dobu určitou - zákaz řetězení § 39+§ 65ZP**
- **Mzdové podmínky – smluvní princip – limit § 2 odst. 1 + 3 ZP**
- **Další ujednání dle dohody stran – smluvní princip = co není zakázáno, je dovoleno - § 2 odst. 1**

Odměňování práce, vnitřní mzdové předpisy

Dva rozdílné systémy odměňování podle typu zaměstnavatele

- **Mzda** - §109 odst. 2 ZP – omezení jen v dolní hranici
Peněžité plnění a plnění peněžité hodnoty (naturální mzda), poskytované za práci nestanoví - li zákon jinak
- **Plat** - § 109 odst. 3 ZP - kogentní - § 122 ZP určení platu
Peněžité plnění poskytované za práci u zaměstnavatele, kterým je stát, USC, stát. fond, příspěvková organizace ...
- **Odměna z dohody** - § 109 odst. 5 ZP
Peněžité plnění poskytované na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr – OOV

Princip spravedlivé odměny za práci

- SPRAVEDLIVÁ ODMĚNA ZA PRÁCI – ČI. 28 LZPS
Aplikovaný princip rovného zacházení a zákazu diskriminace
- ZÁKLADNÍ ZÁSADA P.P. VZTAHŮ - § 13 odst. 2 písm. c) ZP
 - *Stejná odměna za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty*
 - *Rovné zacházení, ne rovnostářství – mzd. diferenciacce*
 - *důkazní břemeno - § 133a obč. soudního řádu*
- KRITERIA PRO HODNOCENÍ PRÁCE - § 110 ZP
 - *srovnatelná složitost, odpovědnost a namáhavost*
 - *srovnatelné pracovní podmínky*
 - *stejná nebo srovnatelná pracovní výkonnost (normy spotřeby práce –ust. § 300 ZP)*

Princip ochrany mzdy

- **Výše minimální mzdy - § 111 ZP** - *obecná minimální cena práce*
Omezuje smluvní volnost účastníků, zakládá povinnost sjednat mzdu nejméně ve výši stanovené obecně platným předpisem + doplatek v případě, že jí zam-ec nedosáhne.
- **Minimální výše zaručené mzdy - § 112 ZP + NV 567/2006**
Mzda nebo plat, na něž vzniklo zaměstnanci právo podle ZP, smlouvy, vnitř. předpisu, mzd. nebo plat. výměru – mzdové a platové tarify
- **Minimální výše odměny za prac. pohotovost**
- §140 ZP prac. pohotovost není výkonem práce - nepřísluší mzda
- **Minimálního rozsahu a výše příplatků** - *ZP, + nař. vl. 567/2006 Sb.*
- **Ochrana splatné mzdy před neoprávněnými srážkami**
- § 145 – §150 ZP smluvní princip prolomený jen pravomocným rozhodnutím org.státu
- **Při výplatě mzdy**
- § 141 – §142 ZP splatnost a výplata mzdy a platu + § 143 srážky na účet

Vnitropodnikový mzdový systém

Proč zpracovat funkční mzdový systém?

Vyplatí se práce s jeho přípravou?

PRÁVNÍ:

- *§ 113 odst. 3 ZP – mzda musí být sjednána stanovena nebo určena před začátkem výkonu práce, za kterou tato mzda přísluší*
- *§ 13 odst. 2 písm. c) ZP princip spravedliví odměny za práci*
- *§ 133a obč. soudního řádu – důkazní břemeno*

MIMOPRÁVNÍ:

- *Optimální klima mezi zaměstnanci - neočekávají nejvyšší ale spravedlivou odměnu za práci*
- *Fungující motivační mzdový systém je nejlepší nástroj řízení*
- *Kde působí odbory = mzda v KS - tíha denní argumentace na nich*

Základní mzdové formy

Zaměstnavatel má na výběr mezi:

- *časovou mzdou - srozumitelná, nemotivuje výkon*
- *úkolovou mzdou - srozumitelná, nemotivuje kvalitu*
- *akordní mzdou – dtto, kolektiv se řídí sám*
- *podílovou (provizní) mzdou – účinná, riziková*
- *některou ze smíšených mzd. forem - úkolovou či podílovou s různým % podílu časové a pobídkové složky mzdy*
- *mzdou vícefaktorovou – složitá a riziková*

Doplňkové mzdové formy

- *Prémie individuální nebo kolektivní*
- *Odměny - cílové nebo mimořádné*
- *Výkonnostní odměny*
- *Osobní ohodnocení*
- *Osobní příplatky*
- *Podíly na zisku nebo na jiných hosp. výsledcích*

! KRITERIA PRO PŘIZNÁNÍ VŽDY STANOVIT PŘEDEM !

Druhy odpovědnosti

Pracovněprávní odpovědnost

- *za škodu*
- *za porušení pracovních povinností (pracovní kázně)*
- *za nesplnění pracovněprávního závazku*
- *za bezdůvodné obohacení*

Trestněprávní odpovědnost

- *vedle odpovědnosti pracovněprávní*
- *jen u fyzických osob*
- *pokud je skutkovým dějem současně naplněna*

Prvky skutkové podstaty odpovědnosti

Soubor podmínek stanovených zákonem pro vznik odpovědnostního vztahu + důkazní břemeno

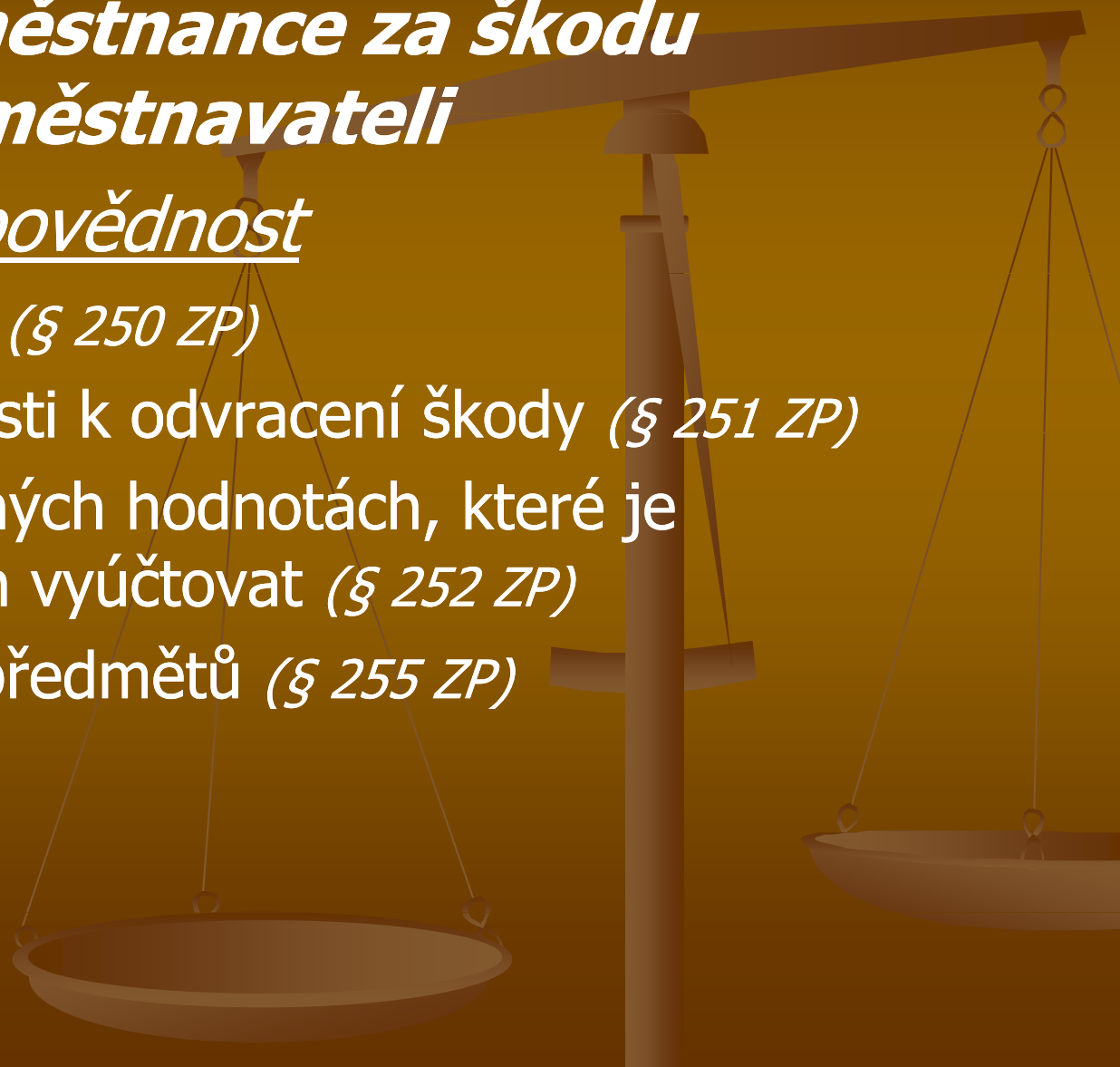
- **Škoda** – skutečná škoda, ušlý zisk
- **Subjekty** – pracovněprávní vztah, příp. další smluvní vztah
- **Objekt** - právem chráněný zájem
- **Chování subjektu** – plnění prac. úkolů a souvislost s ním
- **Protiprávnost** – u odpovědnosti objektivní
- **Zavinění** – u odpovědnosti subjektivní
- **Příčinná souvislost** – kauzální nexus

Odpovědnost za škodu

Odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli

= subjektivní odpovědnost

- obecná odpovědnost (*§ 250 ZP*)
- za nesplnění povinnosti k odvracení škody (*§ 251 ZP*)
- za schodek na svěřených hodnotách, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat (*§ 252 ZP*)
- za ztrátu svěřených předmětů (*§ 255 ZP*)

Odpovědnost za škodu

Odpovědnost zaměstnavatele za škodu způsobenou zaměstnanci

= objektivní odpovědnost

- obecná odpovědnost (*§ 265 ZP*)
- za věcnou škodu vzniklou při odvracení škody (*§ 266 ZP*)
- za škodu na odložených věcech (*§ 267 ZP*)
- za pracovní úrazy a nemoci z povolání (*§ 365 a násl. ZP*)